

به نام خدا

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۷/۲۴
شماره: ۰۰/الف/۳۱۸۳

اطلاعیه در خصوص دستورالعمل فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار تهران و فرا بورس ایران

نهادهای مالی، فعالان و سرمایه‌گذاران محترم، به اطلاع می‌رساند؛ مطابق نامه شماره ۱۲۲/۹۱۵۷۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۴ سازمان بورس و اوراق بهادار، دستورالعمل «فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار تهران و فرا بورس ایران» به تصویب رسیده که به شرح پیوست این اطلاعیه قابل بهره‌برداری است.

لازم به توضیح است مطابق ابلاغیه مذکور، «دستورالعمل فعالیت بازارگردانی مبتنی بر حراج در فرا بورس ایران» مصوب هیأت مدیره محترم سازمان بورس و اوراق بهادار و اصلاحات بعدی آن نسخ گردید.

محسن اشعری زاد
سرپرست مدیریت عملیات بازار

به نام خدا

دستورالعمل فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

در راستای اجرای بند ۲ ماده ۷ قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی، این دستورالعمل به منظور تعیین نحوه فعالیت بازارگردان در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

ماده ۱- اصطلاحات و واژه‌هایی که در قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴، قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید مصوب ۱۳۸۸، دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران مصوب ۱۳۸۹ و اصلاحات بعدی آن و دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران مصوب ۱۳۸۸ و اصلاحات بعدی آن تعریف شده‌اند، به همان مفاهیم در این دستورالعمل به کار رفته‌اند. واژه‌های دیگر دارای معانی زیر می‌باشند:

الف- بازارگردانی مبتنی بر حراج: یک روش فعالیت بازارگردانی است که طی آن بازارگردان ورقه بهادار به طور همزمان سفارش خرید و فروش را با رعایت حداقل سفارش انباشته و دامنه مظنه در سامانه معاملاتی ثبت می‌نماید.

ب- بورس: منظور شرکت بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران است.

پ- حداقل سفارش انباشته: حداقل تعدادی از ورقه بهادار است که بازارگردان باید در سفارش‌های خرید و فروش خود در دامنه مظنه تا زمان ایفای تعهدات روزانه در سامانه معاملات بورس نگهداری نماید.

ت- حداقل معاملات روزانه: تعداد ورقه بهاداری است که در صورتی که بازارگردان با رعایت سایر تعهدات بازارگردانی، به میزان آن تعداد از ورقه بهادار در یک روز معاملاتی، معامله کند، تعهدات بازارگردان در آن روز ایفا شده تلقی می‌گردد.

ث- دامنه مظنه: حداکثر اختلاف بین پائین‌ترین قیمت سفارش خریدی که مجموع حجم سفارش‌های خرید تا آن قیمت برابر یا بیشتر از حداقل سفارش انباشته بوده و بالاترین قیمت سفارش فروشی که مجموع حجم سفارش‌های فروش تا آن قیمت برابر یا بیشتر از حداقل سفارش انباشته به درصد است که بازارگردان آن ورقه بهادار، در سامانه معاملات بورس وارد می‌نماید. این درصد نسبت به پائین‌ترین قیمت سفارش خریدی که مجموع حجم سفارش‌های خرید تا آن قیمت برابر یا بیشتر از حداقل سفارش انباشته است، محاسبه می‌شود.

ج- طبقات نقدشوندگی: طبقاتی که اوراق بهادار بر اساس معیارهای نقدشوندگی تعیین شده توسط بورس، در آنها قرار می‌گیرند.

چ- فعالیت بازارگردانی: داد و ستد اوراق بهادار است که با اهداف تنظیم عرضه و تقاضا، تحدید دامنه نوسان قیمت و افزایش نقدشوندگی ورقه بهادار انجام می‌شود.

ح- مجوز عملیات بازارگردانی: مجوز انجام عملیات بازارگردانی در خصوص ورقه بهادار مشخصی است که توسط بورس، برای اشخاص موضوع ماده (۲) و مطابق مفاد این دستورالعمل، برای دوره زمانی مشخص صادر می شود.

ماده ۲- اشخاص زیر مجاز به انجام عملیات بازارگردانی بوده و در این دستورالعمل "بازارگردان" محسوب می گردند:

الف- صندوق های سرمایه گذاری اختصاصی بازارگردانی،

ب- شرکت های تأمین سرمایه،

پ- سایر اشخاص دارای مجوز کارگزار/معامله گری.

ماده ۳- اشخاص موضوع بند «الف» و «پ» ماده (۲) این دستورالعمل پس از عضویت در کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار و اشخاص موضوع بند «ب» ماده مذکور پس از عضویت در کانون نهادهای سرمایه گذاری ایران، می توانند درخواست مجوز عملیات بازارگردانی را مطابق مفاد ماده (۴) این دستورالعمل به بورس ارائه نمایند.

ماده ۴- جهت انجام عملیات بازارگردانی هر ورقه بهادار، متقاضی عملیات بازارگردانی باید درخواست خود را مطابق با الگوی اعلامی بورس، با رعایت پارامترهای بازارگردانی تعیین شده در طبقات نقدشوندگی، به بورس ارائه نماید. پارامترهای بازارگردانی عبارتند از:

الف- اوراق بهادار قابل معامله مورد تعهد برای بازارگردانی با ذکر نماد معاملاتی مربوطه؛

ب- حداقل معاملات روزانه؛

پ- دامنه مظنه؛

ت- حداقل سفارش انباشته؛

ث- دوره زمانی بازارگردانی؛

ج- دامنه نوسان قیمت.

ماده ۵- بورس حداکثر ظرف ۴ روز کاری از تاریخ دریافت درخواست متقاضی اخذ مجوز عملیات بازارگردانی هر ورقه بهادار، با بررسی تطابق درخواست مذکور با ماده (۴) و سایر مفاد این دستورالعمل، نظر خود مبنی بر موافقت یا عدم موافقت با درخواست مذکور را اعلام می نماید. دلایل عدم موافقت در فرض رد درخواست، بصورت مکتوب به متقاضی اعلام می شود. در صورت موافقت، پارامترهای بازارگردانی و تاریخ آغاز و پایان عملیات بازارگردانی در هر ورقه بهادار در مجوز اعطایی بورس ذکر خواهد شد. مجوز عملیات بازارگردانی صادرشده توسط بورس، محدود و منحصر به اوراق بهادار مندرج در مجوز مزبور بوده و انجام عملیات بازارگردانی در هر نماد دیگر منوط به طی مجدد فرایند دریافت مجوز از بورس است.

تبصره ۱- شرکت سپرده گذاری مرکزی موظف است کد اختصاصی بازارگردانی را برای صندوق های سرمایه گذاری اختصاصی بازارگردانی ایجاد کند. آغاز عملیات بازارگردانی هر ورقه بهادار توسط صندوق های اختصاصی بازارگردانی صرفاً پس از دریافت مجوز عملیات بازارگردانی از بورس مربوطه و ارسال صورتجلسه اصلاح امیدنامه به سازمان امکان پذیر است.

تبصره ۲- ایجاد کد اختصاصی بازارگردانی برای نهادهای مالی به استثنای صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی که عملیات بازارگردانی انجام می‌دهند، به طور جداگانه برای هر نماد معاملاتی توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی با اعلام بورس مربوطه و پس از دریافت مجوز عملیات بازارگردانی موضوع این ماده انجام خواهد شد.

تبصره ۳- بورس موظف است حداقل یک روز کاری قبل از آغاز عملیات بازارگردانی در هر ورقه بهادار، مشخصات بازارگردان، پارامترهای بازارگردانی، تاریخ شروع و اتمام تعهد بازارگردان را طی اطلاعیه شروع عملیات بازارگردانی در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر نماید.

تبصره ۴- در صورتی که ورقه بهادار دارای بیش از یک بازارگردان باشد، تعهدات هر بازارگردان مستقل از سایر بازارگردان‌ها خواهد بود.

ماده ۶- بازارگردان، فعالیت بازارگردانی ورقه بهادار را صرفاً در کد اختصاصی بازارگردانی انجام می‌دهد.

ماده ۷- افزایش سرمایه شرکتی که سهام آن موضوع بازارگردانی است، سبب تعدیل تعهدات بازارگردان در خصوص حداقل معاملات روزانه و حداقل سفارش انباشته بر اساس فرمول زیر می‌شود. بورس‌ها مکلفند در روز اعمال افزایش سرمایه سهام موضوع بازارگردانی در سامانه شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، تعهدات جدید بازارگردانی را مطابق این ماده ضمن ابلاغ به بازارگردان در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر نمایند.

۱۰۰/ (درصد افزایش سرمایه +۱۰۰) * حداقل معاملات روزانه قبل از افزایش سرمایه = حداقل معاملات روزانه پس از افزایش سرمایه
 ۱۰۰/ (درصد افزایش سرمایه +۱۰۰) * حداقل سفارش انباشته قبل از افزایش سرمایه = حداقل سفارش انباشته پس از افزایش سرمایه

تبصره ۱- انجام عملیات بازارگردانی در مورد حق تقدم سهام، منوط به اخذ مجوز جدید عملیات بازارگردانی از بورس و تأمین منابع مالی جدید است.

تبصره ۲- صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی مکلفند، صورتجلسه مربوط به اصلاح امیدنامه را پس از تعدیل تعهدات به سازمان ارسال نمایند.

ماده ۸- در صورتی که بازارگردان دارایی و منابع مالی مورد نیاز برای فعالیت بازارگردانی را از طریق اشخاص حقیقی و حقوقی (تأمین‌کننده دارایی) تأمین نماید، موظف است قراردادی مطابق نمونه منعقد نماید. نمونه قرارداد موضوع این ماده با پیشنهاد کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار و کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران به تصویب هیئت مدیره بورس مربوطه خواهد رسید.

تبصره ۱: هیات مدیره بورس مکلف است نسبت به انطباق قرارداد نمونه موضوع این ماده با مقررات و الزامات مربوط به فعالیت بازارگردانی ابلاغی سازمان از جمله مفاد این دستورالعمل، اطمینان حاصل نمایند.

تبصره ۲: سقف کارمزد موضوع قرارداد بازارگردانی متناسب با عملیات بازارگردانی خواهد بود و توسط هیات مدیره سازمان تعیین خواهد شد.

ماده ۹- در خصوص صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی حسب تشخیص بورس، انتقال اوراق بهادار موضوع بازارگردانی از کد معاملاتی تأمین‌کننده دارایی به صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی با قیمت پایانی نماد در قالب معامله خارج از ساعت و تسویه خارج از پایاپای صورت می‌پذیرد. طرفین این معامله از پرداخت کارمزد معاف هستند. با خاتمه عملیات بازارگردانی، انتقال اوراق بهادار موضوع عملیات بازارگردانی موجود در کد صندوق-های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی پس از تسویه مطالبات، با قیمت پایانی نماد در قالب معامله خارج از ساعت و از طریق تسویه خارج از پایاپای به کد معاملاتی تأمین‌کننده دارایی امکان‌پذیر است. طرفین این معامله نیز از پرداخت کارمزد معاف هستند.

تبصره: در پایان دوره بازارگردانی و انتقال سهام به تأمین‌کننده دارایی صندوق اختصاصی بازارگردانی، در صورتی که تأمین‌کننده دارایی صندوق، ناشر ورقه مزبور باشد؛ انتقال سهام از صندوق به ناشر بدون رعایت مقررات مربوط امکان‌پذیر نبوده و بورس باید از انتقال سهام جلوگیری نماید. در صورتی که ناشر بر اساس مصوبه هیات مدیره نسبت به معرفی بازارگردان جایگزین جهت انتقال سهام به وی اقدام نماید، انتقال سهام با قیمت پایانی نماد در قالب معامله خارج از ساعت و از طریق تسویه خارج از پایاپای صورت می‌گیرد. طرفین این معامله از پرداخت کارمزد معاف هستند.

ماده ۱۰- در صورت ارائه درخواست بازارگردانی اوراق بهادار توسط سایر نهادهای مالی به غیر از صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی، متقاضی بازارگردانی فرم مصوب بورس مبنی بر موافقت مالکان با انتقال اوراق بهادار به کد بازارگردانی را به بورس ارائه می‌کند. با امضای این فرم، تأمین‌کننده دارایی بدون اینکه حقوق مالکانه اوراق بهادار موضوع قرارداد بازارگردانی را به بازارگردان منتقل کند، تنها اجازه خرید برای کد مخصوص بازارگردانی و فروش اوراق بهادار موجود در آن کد را به بازارگردان می‌دهد. پس از خاتمه عملیات بازارگردانی موضوع ورقه بهادار، بازارگردان اجازه انجام معامله با کد بازارگردانی اختصاصی را نداشته و اوراق بهادار موجود در کد بازارگردانی پس از تسویه مطالبات، با درخواست بازارگردان، پس از اعلام بورس توسط شرکت سپرده‌گذاری به کد سهامداری تأمین‌کننده دارایی منتقل می‌شود.

تبصره: در پایان دوره بازارگردانی و انتقال سهام به تأمین‌کننده دارایی، در صورتی که تأمین‌کننده دارایی، ناشر ورقه مزبور باشد؛ انتقال سهام از بازارگردان به ناشر بدون رعایت مقررات مربوط امکان‌پذیر نبوده و بورس باید از انتقال سهام جلوگیری نماید. در صورتی که ناشر بر اساس مصوبه هیات مدیره نسبت به معرفی بازارگردان جایگزین در قالب صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی جهت انتقال سهام اقدام نماید، انتقال سهام با قیمت پایانی نماد در قالب معامله خارج از ساعت و از طریق تسویه خارج از پایاپای صورت می‌گیرد. طرفین این معامله از پرداخت کارمزد معاف هستند. در غیر این صورت با اعلام بورس توسط شرکت سپرده‌گذاری به کد بازارگردان جدید منتقل خواهد شد.

ماده ۱۱- مابه‌التفاوت میزان سهام عرضه شده در روز عرضه اولیه با حد نصاب اعلامی توسط هیئت پذیرش می‌بایست در روز عرضه به کد بازارگردان با قیمت کشف شده جهت اجرای عملیات بازارگردانی منتقل شود.

ماده ۱۲- بازارگردان موظف است، سفارش‌های خرید و فروش خود را با رعایت شرایط زیر وارد سامانه معاملات بورس نماید:

الف) قیمت‌های پیشنهادی در این سفارش‌ها باید در دامنه مجاز نوسان باشند.
ب) بازارگردان باید طی هر جلسه معاملاتی نسبت به ثبت سفارش بصورت سفارش روز، با رعایت پارامترهای بازارگردانی اقدام نماید.

پ) بازارگردان باید به طور همزمان سفارش خرید و فروش خود را با رعایت پارامترهای بازارگردانی، در سامانه معاملاتی بورس حفظ نماید.

ت) بازارگردان سفارش‌های خرید و فروش را با رعایت حداقل سفارش انباشته، به گونه‌ای وارد می‌کند که حجم سفارش هر سمت خرید یا فروش کمتر از ۵۰ درصد حجم سفارش وارد شده در سمت دیگر نباشد.

ث) بازارگردان مجاز به ثبت سفارش هم جهت با صف خرید و فروش نیست.
تبصره- عدم رعایت دامنه مظنه مجاز یا عدم رعایت حداقل سفارش انباشته، به تنهایی به معنای عدم ایفای تعهد بازارگردان خواهد بود.

ماده ۱۳- در صورتی که بازارگردان تعهد مربوط به حداقل معاملات روزانه را ایفا کند، می‌تواند با رعایت پارامترهای بازارگردانی اقدام به سفارش‌گذاری نماید. این سفارشات باید به گونه‌ای وارد شود که حجم سفارش هر سمت کمتر از ۹۰ درصد حجم سفارشات وارد شده در طرف مقابل نباشد.

ماده ۱۴- بازارگردان موظف است به منظور انجام فعالیت بازارگردانی، اقدام به پایش سفارش‌ها، رعایت الزامات و مقررات و همچنین پایش عملکرد و ارزیابی ریسک خود نماید.

ماده ۱۵- بازارگردان موظف است دارایی و منابع مالی خود را به نحوی مدیریت کند که همواره قادر به ایفای تعهدات در سمت خرید و فروش باشد. عدم ورود سفارش بازارگردان، عدم ایفای تعهدات وی محسوب می‌گردد و اتمام دارایی یا منابع مالی بازارگردان به هر دلیل از وی برای ایفای تعهدات سلب مسئولیت نخواهد کرد.

تبصره ۱- با توجه به شرایط بازار، چنانچه بازارگردان با ارائه مستندات اعلام نماید، تمامی منابع بازارگردان در شرف تبدیل به وجه نقد یا اوراق بهادار است، در این صورت بازارگردان پس از موافقت بورس باید در مهلت اعلامی بورس و حداکثر طی ۱۰ روز کاری، حداقل نیمی از تعهدات روزانه خود را ایفا نموده و برای تامین منابع، اقدام نماید.

تبصره ۲- در صورت تداوم شرایط موضوع تبصره ۱ این ماده بیش از ۱۰ روز کاری و عدم موفقیت بازارگردان در تامین منابع و در صورت فراهم نشدن شرایط جهت ادامه عملیات بازارگردانی بر روی ورقه بهادار پس از آن، عملیات بازارگردانی با موافقت بورس خاتمه خواهد یافت. در صورتی که بازارگردان دیگری برای آن اوراق بهادار وجود نداشته باشد، بورس بلافاصله موضوع را به اطلاع ناشر رسانده و ناشر موظف است بازارگردان جایگزین را ظرف ده روز از تاریخ اعلام بورس معرفی نماید. بورس موظف است موضوع را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود اعلام نماید. تحت هر شرایطی از جمله شرایط موضوع این تبصره و تبصره یک، بورس و ناشر حسب مورد باید به گونه‌ای اقدام و یا اتخاذ تصمیم و یا اعلام مهلت نماید که اوراق بهادار مربوطه در هیچ زمان بدون وجود بازارگردان نباشد و تعهد بازارگردانی در سمت خرید و فروش انجام شود.

تبصره ۳- در صورتی که نماد معاملاتی بیش از ۵ روز متوالی با وضعیت صف خرید و یا صف فروش همراه باشد، بازارگردان می‌تواند درخواست برگزاری یک مرحله حراج ناپیوسته با دامنه نوسان قیمتی ۴ برابر دامنه نوسان عادی را به بورس ارائه نماید، بورس بر اساس ضوابط هیأت مدیره خود، درخواست بازارگردان را بررسی نموده و در صورت انطباق با ضوابط، درخواست بازارگردان را تایید نموده و سپس حراج ناپیوسته انجام خواهد شد. برگزاری حراج ناپیوسته مشابه با ترتیبات بازگشایی بدون دامنه نوسان قیمت در دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران و دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران خواهد بود. بازارگردان درخواست کننده در مرحله حراج ناپیوسته ملزم به سفارش گذاری و انجام معاملات می‌باشد. در صورت هم‌زمانی «گره معاملاتی» مقرر در دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران و دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران با تقاضای بازارگردان، اولویت با درخواست بازارگردان خواهد بود.

تبصره ۴- بورس موظف است ضوابط موضوع تبصره ۳ این ماده را ظرف مدت ۱ ماه بعد از ابلاغ این دستورالعمل تصویب و نسبت به اطلاع رسانی آن به عموم اقدام نماید.

ماده ۱۶- در صورتی که نماد معاملاتی علی‌رغم انجام تعهدات بازارگردان مشمول وضعیت «گره معاملاتی» مقرر در دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران و دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران باشد، بازارگردان در حراج ناپیوسته جهت رفع گره معاملاتی، ملزم به سفارش گذاری و انجام معاملات می‌باشد.

ماده ۱۷- بازارگردان‌ها از طریق زیرساخت‌های معاملاتی مجاز کارگزار، کارگزار/ معامله‌گری و یا ایستگاه معاملاتی مستقل می‌توانند سفارش‌های خود را به سامانه معاملاتی بورس ارسال نمایند. در صورت استفاده از زیرساخت‌های معاملاتی مجاز کارگزار، کارگزار/ معامله‌گری، بازارگردان موظف است در زمان ارسال تقاضای مجوز عملیات بازارگردانی به بورس، حداکثر ۲ کارگزار به عنوان کارگزار عامل جهت ورود سفارشات به بورس معرفی نماید. امکان استفاده از کارگزار دوم برای ایفای تعهدات بازارگردان تنها در صورت اتمام اعتبار معاملاتی کارگزار اول و عدم امکان ورود سفارش خرید و یا بسته بودن دسترسی‌های ایشان بوده که صرفاً با هماهنگی بورس مربوطه فراهم خواهد شد. در صورت استفاده از ایستگاه معاملاتی مستقل، بازارگردان موظف است مسئول انجام معاملات جداگانه‌ای را طبق مقررات اختصاص دهد.

تبصره ۱- استفاده از هر یک از روش‌های فوق، صرفاً برای انجام معامله اوراق بهاداری معتبر و قابل استفاده است که بازارگردان تعهد بازارگردانی آن را بر عهده دارد.

تبصره ۲- در صورت تمایل به معرفی کارگزار جدید، بازارگردان باید به صورت مکتوب درخواست خود را به همراه فرم قبول سمت به بورس ارائه نماید. کارگزار جدید صرفاً از جلسه معاملاتی پس از تاریخ موافقت بورس، مجاز به شروع فعالیت در نماد معاملاتی مورد بازارگردانی خواهد بود.

تبصره ۳- بورس مطابق ضوابط هیأت مدیره خود، نسبت به اعطای ایستگاه معاملاتی مربوطه اقدام می‌نماید.

ماده ۱۸- بازارگردان ملزم است حداکثر تا ۵ دقیقه بعد از انجام تمام یا بخشی از "حداقل سفارش انباشته"، نسبت به ترمیم یا ورود مجدد حداقل سفارش انباشته خود اقدام نماید.

تبصره- تغییر زمان مذکور موضوع این ماده با تأیید هیئت مدیره بورس منوط به اطلاع رسانی حداقل ۵ روز کاری قبل از اجرایی شدن، امکان پذیر است.

ماده ۱۹- بازارگردان موظف است کلیه سوابق مربوط به فعالیت بازارگردانی خود را ثبت و نگهداری کرده و حسب درخواست به بورس گزارش دهد. بورس و بازارگردان موظفند این سوابق را تا ۵ سال نگهداری کنند.

ماده ۲۰- بورس به صورت شش ماهه طبقات نقدشوندگی و حداقل پارامترهای بازارگردانی در بازارهای خود را تعیین و در سایت رسمی خود اعلام می نماید.

تبصره ۱- بورس در مقاطع ۶ ماهه (مرتبه اول هم زمان با تعیین طبقات نقدشوندگی) اقدام به جابجایی اوراق بهادار در طبقات نقدشوندگی می نماید. در این صورت تعهدات بازارگردانی که پیش از اعمال آخرین جابجایی فعالیت بازارگردانی خود را آغاز کرده است، مطابق با پارامترهای تعیین شده در زمان اعطای مجوز عملیات بازارگردانی ورقه بهادار خواهد بود. در صورت تمایل انجام بازارگردانی طبق شرایط جدید، بازارگردان باید درخواست مکتوب خود را جهت تأیید به بورس مربوطه اعلام نماید.

تبصره ۲- نحوه محاسبه مربوط به طبقات نقدشوندگی پس از تصویب هیئت مدیره بورس اطلاع رسانی خواهد شد.

ماده ۲۱- بازارگردان می تواند در دوره فعالیت بازارگردانی، درخواست تغییر دامنه نوسان قیمت را به بورس پیشنهاد دهد. این دامنه نوسان نباید از دامنه نوسان مجاز روزانه آن ورقه بهادار در حالت عادی کمتر باشد. تغییر دامنه نوسان بر اساس ضوابط مصوب هیات مدیره بورس است. در صورت تغییر دامنه نوسان، حسب مورد پارامترهای بازارگردانی متناسب با آن با تشخیص بورس تغییر می یابد. بورس باید حداقل روز کاری قبل از اعمال تغییرات موارد فوق، مراتب را ضمن اعلام به بازارگردان در پایگاه اطلاع رسانی خود منتشر نماید.

تبصره: در صورتی که نماد معاملاتی بیش از یک بازارگردان داشته باشد، پذیرش درخواست تغییر دامنه نوسان قیمت منوط به موافقت و اعلام تمامی بازارگردان ها است.

ماده ۲۲- اعمال یا عدم اعمال حجم مبنا در محاسبه قیمت پایانی نمادهای دارای بازارگردان، بر اساس ضوابط مصوب هیئت مدیره بورس خواهد بود. بورس باید حداقل یک روز کاری قبل از اعمال تغییرات موضوع را طی اطلاعیه در پایگاه اطلاع رسانی خود منتشر نماید.

ماده ۲۳- در صورت تغییر در مقررات تأثیرگذار بر پارامترهای بازارگردانی، بازارگردان می تواند ظرف ۱۰ روز تقاضای لغو مجوز عملیات بازارگردانی ورقه بهادار را به بورس ارائه نماید. بورس موظف است حداکثر ظرف ۲ روز کاری پس از ارائه درخواست بازارگردان و در صورت تأیید اثرگذاری تغییر در قوانین و مقررات بر عملیات بازارگردان، مجوز عملیات بازارگردانی را لغو و مراتب را در پایگاه اطلاع رسانی خود منتشر کند. در موارد عدم تأیید اثرگذاری تغییر

در قوانین و مقررات بر عملیات بازارگردان، بورس مراتب را ظرف مدت فوق بصورت مکتوب به اطلاع بازارگردان می‌رساند.

ماده ۲۴- حداقل دوره تعهد بازارگردان، شش ماه پس از تاریخ شروع عملیات بازارگردانی بر روی ورقه بهادار است. انصراف بازارگردان از ادامه عملیات بازارگردانی قبل از پایان دوره تعهد مندرج در آگهی شروع عملیات بازارگردانی بر روی ورقه بهادار، منوط به معرفی بازارگردان جایگزین، موافقت بورس و اطلاع‌رسانی موضوع در پایگاه اطلاع‌رسانی بورس است. پایان عملیات بازارگردان، منوط به آغاز فعالیت بازارگردان جایگزین می‌باشد.
تبصره: در صورت تمایل به تمدید قرارداد بازارگردانی، بازارگردان موظف است حداقل ۱ ماه قبل از اتمام قرارداد، تقاضای تمدید بازارگردانی خود را به بورس ارائه نماید.

ماده ۲۵- درخصوص بازارگردانی که پیش از تصویب این دستورالعمل، عملیات بازارگردانی را آغاز نموده باشند، بازارگردان می‌تواند درخواست اخذ مجوز عملیات بازارگردانی با شرایط جدید را به بورس ارائه نماید.

ماده ۲۶- سقف کارمزد موضوع قرارداد بازارگردانی هر بازارگردان در هر ابزار مالی بر اساس رتبه آن بازارگردان تعیین می‌گردد. بورس در مقاطع شش ماهه نسبت به تعیین رتبه بازارگردانان اقدام می‌نماید. ضوابط مربوط به نحوه رتبه‌بندی بازارگردان به پیشنهاد بورس، به تصویب هیأت مدیره سازمان خواهد رسید.

ماده ۲۷- در صورت نقض مفاد این دستورالعمل یا عدم ایفای تعهدات توسط بازارگردان، مرجع رسیدگی می‌تواند وی را به یک یا چند مجازات زیر محکوم نماید:

الف) تذکر؛

ب) اخطار با درج در پرونده؛

پ) تعلیق مجوز عملیات بازارگردانی بازارگردان در مورد اوراق بهادار مربوطه برای مدت معین؛

ت) جریمه نقدی با رعایت آئین نامه اجرایی ماده ۱۴ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید؛

ث) لغو مجوز عملیات بازارگردانی بازارگردان در مورد اوراق بهادار مربوطه یا سایر اوراق بهادار؛

ج) لغو تمام یا بخشی از امتیازات از جمله معافیت‌های پرداخت کارمزد که به دلیل انجام فعالیت بازارگردانی، به بازارگردان تعلق گرفته است برای مدت معین در مورد اوراق بهادار مربوطه؛

چ) تعلیق مجوز فعالیت بازارگردان برای مدت معین؛

ح) لغو مجوز فعالیت بازارگردانی؛

تبصره ۱- در صورت نقض مفاد این دستورالعمل یا عدم ایفای تعهدات، مرجع رسیدگی می‌تواند مدیرعامل یا اعضای هیئت مدیره بازارگردان یا ارکان صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی را به یک یا چند مجازات زیر محکوم نماید:

الف) تذکر؛

ب) اخطار با درج در پرونده؛

پ) محرومیت از تصدی سمت در تمام یا برخی از نهادهای مالی بای مدت معین؛
 ت) سلب صلاحیت از ادامه تصدی سمت مطابق با آیین‌نامه ماده ۱۳ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید؛
 ث) جریمه نقدی مطابق با آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید.
 تبصره ۲- در صورتی که در فعالیت بازارگردان ظن دستکاری قیمت یا استفاده از اطلاعات نهانی وجود داشته باشد، بورس می‌تواند عملیات بازارگردانی را حداکثر به مدت ۵ روز کاری متوقف نماید. توقف عملیات بازارگردان، بیش از ۵ روز صرفاً با موافقت معاونت نظارت بر بورس‌های سازمان، امکان‌پذیر است. بورس موظف است یک روز کاری پیش از توقف عملیات بازارگردانی، موضوع را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر نموده و موضوع تخلف را با قید فوریت به مرجع رسیدگی به تخلفات اعلام و مرجع مزبور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی مقتضی را صادر نماید.

ماده ۲۸- در خصوص اوراق بهاداری که وجود بازارگردان در آنها الزامی است چنانچه عملیات بازارگردانی به هر دلیل مطابق مفاد این دستورالعمل خاتمه یافته یا متوقف شود، در صورتی که بازارگردان دیگری برای آن نماد وجود نداشته باشد، بورس بلافاصله موضوع را به اطلاع ناشر رسانده و ناشر موظف است بازارگردان جایگزین را بلافاصله پس از پایان عملیات یا توقف عملیات بازارگردان سابق معرفی نماید. در صورت عدم معرفی بازارگردان جایگزین ناشر متخلف بوده و مطابق مقررات اقدام خواهد شد
 تبصره- بازارگردان موظف است در صورت تعلیق، خاتمه یا توقف فعالیت بازارگردانی، بلافاصله موضوع را با ذکر دلایل به بورس و ناشر اطلاع‌رسانی نماید.

ماده ۲۹- سفارش‌های خرید و فروش اوراق بهادار بازارگردان، در قیمت برابر از اولویت پایین‌تری نسبت به سایر مشتریان برخوردار خواهد بود.

ماده ۳۰- بورس بر چگونگی انجام وظایف بازارگردان و همچنین رعایت شرایط و وظایف در نظر گرفته شده در این دستورالعمل نظارت داشته و موظف است عدم رعایت قوانین و مقررات را به مرجع رسیدگی به تخلفات گزارش نماید.

تبصره: بورس موظف است ظرف مدت یک ماه از تاریخ این دستورالعمل اقدامات لازم جهت بررسی لحظه‌ای و به هنگام داده‌های مربوط به سفارشات، معاملات و دارایی را به منظور نظارت سیستمی و لحظه‌ای بر حسن انجام وظایف بازارگردانی پیاده‌سازی نماید و آن را مبنای ارزیابی به منظور تصمیم‌گیری جهت رتبه بندی موضوع ماده ۲۶ این دستورالعمل قرار دهد. بورس موارد تخطی از مفاد این دستورالعمل را بصورت روزانه و خودکار به بازارگردان اعلام و مطابق مقررات با وی برخورد می‌نماید. بورس باید در پایان هر هفته رتبه هر بازارگردان را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود منتشر و به اطلاع عموم رساند.

این دستورالعمل در ۳۰ ماده و ۲۷ تبصره در تاریخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۸ به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید. با تصویب این دستورالعمل، "دستورالعمل فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار تهران" مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۰۸ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار و اصلاحات بعدی آن و "دستورالعمل فعالیت بازارگردانی مبتنی بر حراج در فرابورس ایران" مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۱۷ هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار و اصلاحات بعدی آن نسخ می‌شوند.